

РЕШЕНИЕ

№ 962

гр. Бургас, 09.12.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – БУРГАС, VI ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ,
в публично заседание на шести ноември през две хиляди двадесет и пета
година в следния състав:

Председател: Таня Д. Евтимова

Членове: Радостина П. Иванова
Тихомир Р. Рачев

при участието на секретаря Жана Авр. Кметска
като разгледа докладваното от Таня Д. Евтимова Въззивно гражданско дело
№ 20252100501404 по описа за 2025 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК.

Образувано е по въззивна жалба на П. В. П., ЕГН: ***** от гр. Б., ул. "М. Г." № **, представляван от адвокат Диан Дунев от БАК със съдебен адрес в гр. Бургас, ул. „Хан Крум“ № 40, ет.1 против решение № 1499/24.06.2025г., постановено от Районен съд – Бургас по гр. д. № 20242120108813. С това решение, съдът признава за установено на основание чл.422, ал.1 от ГПК, вр. чл.92, ал.1 от ЗЗД, вр. чл.86 от ЗЗД, че П. В. П., ЕГН: ***** от гр. Б., ул. "М. Г." № ** дължи на „Университетска многопрофилна болница за активно лечение Бургас“ АД със седалище и адрес на управление в гр. Бургас, бул. „Стефан Стамболов“ № 73, ЕИК: 102274111 сумата от 7 671,73 лева, от които: 6000 лева – неустойка, представляваща тройния размер на заплатената от работодателя годишна такса за редовно обучение за придобиване на образователно-квалификационна степен „бакалавър“ и професионална квалификация „медицинска сестра“ във Факултет по обществено здраве и здравни грижи към Университет проф. д-р „Асен Златаров“ – Бургас по договор за обучение и квалификация от 01.10.2019г.; 1 671,73 лева – лихва за забава върху сумата от 6 000 лева за периода от 01.07.2022г. до 26.09.2024г., както и законна лихва върху вземането от 6 000 лева, считано от датата на подаване на заявление по чл.410 от ГПК – 27.09.2024г. до окончателното изплащане на сумата, за които суми е издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл.410 от ГПК № 3505/14.10.2024г. по ч. гр. д. № 6562/2024г. на БРС. С решението, съдът осъжда П. В. П. да заплати на „Университетска многопрофилна болница за

активно лечение Бургас“ АД съдебни разноски в размер на 660,43 лева.

Жалбоподателят твърди, че решението е неправилно. Според него, съдът е формирал погрешни фактически изводи въз основа на неправилен анализ на представените по делото доказателства и неправилно е приложил материалния закон. Жалбоподателят излага подробни съображения в подкрепа на възражението си за нищожност на клаузата за неустойка поради противоречие с добрите нрави и иска от въззивната инстанция да уважи това възражение. Жалбоподателят подчертава, че е оспорил размера на неустойката, с което е въвел възражение по чл.92, ал.2 от ЗЗД.

П. В. П. иска от въззивната инстанция да отмени решението на районния съд и да отхвърли предявените иски. При условията на евентуалност, П. иска от съда да намали размера на неустойката от 6 000 лева на 2 000 лева като прекомерна по смисъла на чл.92, ал.2 от ЗЗД със следващото от това намаляване на размера на лихвата за забава.

Жалбоподателят се явява лично в съдебно заседание и pledира за уважаване на жалбата.

Ответната страна „Университетска многопрофилна болница за активно лечение Бургас“ АД представя писмен отговор, в който изразява становище за неоснователност на жалбата.

Въззиваемата страна се представлява в съдебно заседание от юрисконсулт С. Петкова, която pledира за отхвърляне на жалбата и за потвърждаване на първоинстанционното решение.

Като взе предвид твърденията на страните и събраните по делото доказателства, съдът намира за установено следното:

Производството пред Районен съд – Бургас е образувано по искова молба на „Университетска многопрофилна болница за активно лечение Бургас“ АД против П. В. П. с правно основание чл.422, ал.1 от ГПК, вр. чл.92, ал. от ЗЗД, вр. чл.86 от ЗЗД.

Ищецът твърди, а от представените по делото писмени доказателства се установява, че между страните е сключен трудов договор № 153/27.09.2019г., по силата на който дружеството възлага, а ответникът приема да изпълнява длъжността болногледач във Второ отделение по педиатрия. На 01.09.2019г. е сключен договор за обучение и квалификация, по силата на който „УМБАЛ“ АД се задължава да заплати на обучаемия годишните такси за редовно обучение, а В. приема да придобие образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ и професионална квалификация „Медицинска сестра“ като завърши успешно обучението си в срок до 30.09.2022г. В чл.5, ал.1 от договора е уговорена неустойка за неизпълнение по вина на обучаемия, представляваща тройния размер на заплатената от работодателя сума за обучение. Неустойката се дължи, ако обучаващият се прекрати или не завърши обучението си по своя вина в срок до 30.09.2022г. С допълнителни споразумения към трудовия договор от 01.07.2020г. и 01.10.2020г., страните променят мястото на изпълнение на работата във Второ отделение по хирургия, а впоследствие в Отделение по спешна медицина.

Ищецът твърди и установява с писмени документи, че е заплатил таксите за обучение на ответника в общ размер на 2 000 лева, но ответникът не е завършил обучението си - не е положил успешно необходимите изпити и не е допуснат до зимния семестър на четвърти курс. На 01.06.2022г. „УМБАЛ“ АД изпраща на В. писмено предизвестие за прекратяване на договора за обучение и квалификация поради виновно неизпълнение от негова страна на задължението да завърши обучението си в срок до 30.09.2022г. С предизвестиято, дружеството уведомява ответника, че последният му дължи сумата от 6 000 лева, представляваща неустойка по чл.5, ал.1 от договора. Сумата не е платена, поради което ищецът инициира заповедно производство. Със заповед № 3505/14.10.2024г., издадена по ч. гр. д. № 6562/2024г. , Районен съд – Бургас разпорежда на ответника да заплати на дружеството – ищец неустойка в размер на 6 000 лева, ведно с мораторна лихва върху тази сума, начислена за периода от 01.07.2022г. до 26.09.2024г. След възражение от длъжника, „УМБАЛ“ АД предявява иск по чл.422, ал.1 от ГПК, за да установи съществуването на вземанията, за които е издадена заповедта.

В писмен отговор, ответната страна не оспорва фактите, въведени в исковата молба, а повдига възражение за нищожност на клаузата за неустойка поради накърняване на добрите нрави. Според ответника, размерът на неустойката, уговорена в чл.5, ал.1 от договора е в противоречие с основната й функция да обезщети изправната страна по договора за вредите, които би претърпяла от неизпълнението на договора. Уговорена като троен размер на извършените от ищеца разходи, неустойката в конкретния случай води до несправедливо облагодетелстване на ищеца – решение № 209/04.02.2022г., постановено от РС – Бургас по гр.д. № 4486/2021г. и решение № 805/28.07.2022г., постановено от ОС – Бургас по възз. гр. д. № 717/2022г.

В хода на първоинстанционното производство са приети писмени доказателства, които установяват фактите, въведени от ищеца. С решение № 1499/24.06.2025г. съдът приема за установено съществуването на вземането, заявено от ищеца като анализира договора за обучение и квалификация, обсъжда възраженията на страните и приема, че неустоечната клауза не е нищожна поради накърняване на добрите нрави. В мотивите на решението, съдът посочва, че неустойката обезпечава пълното изпълнение на договора от страна на обучаващия се и обезщетява лечебното заведение за вредите, които търпи от договорното му неизпълнение. Част от тези вреди, според съда, имат имуществен характер – направените разходи във връзка с обучението, а другата част от вредите е без паричен еквивалент и се съизмерва с негативните последици за лечебното заведение, изразяващи се в необходимостта да се търси друг специалист, необходим за работа в уговорения петгодишен срок или в липсата на такъв специалист. Поради това, съдът приема, че уговорената неустойка е валидна и обвързва страните. Съдът намира, че цитираната в отговора на исковата молба съдебна практика е неотнормативна към спора, тъй като правоотношението, въз основа на което е постановена, е различно от настоящето и изводите по критерия неоснователно обогатяване също са различни. В допълнение към това, съдът отбелязва, че няма правомощие да изследва служебно прекомерността на неустойката, а

потестативното право на ответника по чл.92, ал.2 от ЗЗД в случая не е упражнено.

Въз основа на изложените факти, съдът достигна до следните правни изводи:

Жалбата е подадена в законоустановения срок по чл.259, ал.1 от ГПК от надлежна страна, за която решението поражда неблагоприятни правни последици. Поради това, жалбата е процесуално допустима.

Разгледана по същество, жалбата е частично основателна.

При извършената проверка по реда на чл.269 от ГПК, съдът констатира, че обжалваното решение е валидно - постановено е от законен състав в пределите на правораздавателната му власт и в предвидената от ГПК писмена форма. Подписано е и е разбираемо. Решението е допустимо.

Решение № 1499/24.06.2025г. е неправилно в частта, в която е уважен иска за неустойка за разликата над 2 500 лева и в частта, в която е уважен иска за обезщетение за забава за разликата над 696,54 лева. Този извод се налага по следните съображения:

Съгласно разпоредбата на чл.92, ал.1, изр.І от ЗЗД, неустойката обезпечава изпълнението на задължението и служи като обезщетение за вредите от неизпълнението, без да е нужно те да се доказват. Според чл.26, ал.1, предл. ІІІ от ЗЗД договорите, които накърняват добрите нрави, са нищожни.

В т.3 от ТР № 1/15.06.2010г., постановено от ОСГТК на ВКС са разписани критериите, въз основа на които трябва да се прави преценката за нищожност на неустойката поради накърняване на добрите нрави. Това са естеството и размерът на задължението, което е обезпечено с неустойка, обезпечението на задължението чрез поръчителство, залог или ипотека, видът на уговорената неустойка (компенсаторна или мораторна), частта от задължението, която не е изпълнена и съотношението между размера на уговорената неустойка и очакваните от неизпълнението вреди. Преценката за нищожност на неустойката се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора. Неустойката е нищожна винаги, когато целта за която е уговорена, излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функция. В конкретния случай, неустойката по чл.5, ал.1 от договора, която е уговорена за прекратяване или незавършване на обучението по вина на обучаващия се, не е нищожна. Тази неустойка обезщетява работодателя за вредите, които същият търпи от неизпълнението на задължението на ответника се да завърши обучението, за което са извършени процесните разходи. В тази част вредите имат имуществен характер, както правилно е приел районният съд. Втората част от вредите, които търпи лечебното заведение, се изразяват в невъзможността му да използва работната сила на обучаващия се след завършване на обучението. Уговорена по този начин, неустойката отговаря на критериите, въведени в ТР № 1/15.06.2010г. за присъщата ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функция и не е нищожна поради накърняване на добрите нрави. Като е достигнал до аналогичен правен извод, районният съд е постановил решението си в

съответствие със съдебната практика по приложението на чл.92, ал.1 от ЗЗД, вр. чл.26, ал.1, предл. III от ЗЗД и с фактите по делото.

По въведения във въззивната жалба въпрос относно възражението за прекомерност на неустойката, настоящият съдебен състав намира следното:

В отговора на исковата молба е въведено възражение за нищожност на неустоечната клауза и едновременно с това са развити доводи, че размерът, в който е уговорена неустойката, противоречи на нейната обезщетителна функция, тъй като надвишава неколкостранно размера на задължението, което обезпечава. Посочено е още, че присъждането на неустойка в претендирания размер, би довело до несправедливо облагодетелстване на ищцовата страна. Макар, да не е заявено изрично с позоваване на чл.92, ал.2 от ЗЗД, възражението за прекомерност на неустойката в конкретния случай се извежда от оспорването на размера ѝ, поради което съдът следва да се произнесе по него-

Съгласно разпоредбата на чл.92, ал.2, предл. I от ЗЗД ако неустойката е прекомерно голяма в сравнение с претърпените вреди, съдът може да намали нейния размер. Според трайно установената съдебна практика, при искане за намаляване на неустойката поради прекомерност, доказателствената тежест за претърпените вреди е върху длъжника. В конкретния случай, от представените по делото доказателства се установява, че имуществените вреди, които е претърпял ищеца като изправна страна по договора, са в размер на 2 000 лева и представляват заплатените от него такси за обучение на ответника. Заплащането на тази сума от ответника ще възстанови вредите, причинени на ищеца от виновното неизпълнение на договора, което е в съответствие с обезпечителната и обезщетителната функция на неустойката. Доколкото обаче неустойката представлява и санкция за виновно неизпълнение, за да бъде спазен принципът на справедливостта, въведен като обективен критерий при определяне на нейния размер, настоящият съдебен състав намира, че трябва да установи дължимост на неустойката в размер на 2 500 лева. Неустойката в този размер ще обезщети ищеца за претърпените от него вреди в пълен размер и ще изпълни и наказателната си функция спрямо длъжника. Неустойка в размер, по-висок от този, би довела до неоснователно обогатяване на ищеца, което противоречи на основен принцип в правото и поради което е въведено правилото на чл.92, ал.2 от ЗЗД. Изчислено по правилото на чл.86 от ЗЗД, обезщетението за забава върху главницата от 2 500 лева за периода от 01.07.2022г. до 26.09.2024г. възлиза на 696,54 лева.

Предвид гореизложеното, въззивната жалба се явява частично основателна и трябва да се уважи със следващата от това отмяна на решението в частта, в която е прието за установено вземането на „УМБАЛ“ АД за неустойка за сумата над 2 500 лева и за обезщетение за забава за периода от 01.07.2022г. до 26.09.2024г. за сумата над 696,54 лева. Решението в частта, в която П. е осъден да заплати на „УМБАЛ“ АД съдебни разноски в размер на 660,43 лева също трябва да измени като тези разноски се редуцират на 275,18 лева.

Мотивиран от това, Бургаският окръжен съд, VI въззивен граждански

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 1499/24.06.2025г., постановено от Районен съд – Бургас по гр. д. № 20242120108813 в частта, в която е прието за установено на основание чл.422, ал.1 от ГПК, вр. чл.92, ал.1 от ЗЗД, вр. чл.86 от ЗЗД, че П. В. П., ЕГН: ***** от гр. Б., ул. "М. Г." № ** дължи на „Университетска многопрофилна болница за активно лечение Бургас“ АД със седалище и адрес на управление в гр. Бургас, бул. „Стефан Стамболов“ № 73, ЕИК: 102274111 сума в размер над 3 196,54 лева, от които: 2 500 лева – неустойка, представляваща тройния размер на заплатената от работодателя годишна такса за редовно обучение за придобиване на образователно-квалификационна степен „бакалавър“ и професионална квалификация „медицинска сестра“ във Факултет по обществено здраве и здравни грижи към Университет проф. д-р „Асен Златаров“ – Бургас по договор за обучение и квалификация от 01.10.2019г.; 696,54 лева – лихва за забава върху сумата от 2 500 лева за периода от 01.07.2022г. до 26.09.2024г., както и законна лихва върху вземането от 2 500 лева, считано от датата на подаване на заявление по чл.410 от ГПК – 27.09.2024г. до окончателното изплащане на сумата, за които суми е издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл.410 от ГПК № 3505/14.10.2024г. по ч. гр. д. № 6562/2024г. на БРС.

ВМЕСТО ТОВА, СЪДЪТ ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ иска на „Университетска многопрофилна болница за активно лечение Бургас“ АД със седалище и адрес на управление в гр. Бургас, бул. „Стефан Стамболов“ № 73, ЕИК: 102274111 с правно основание чл.422, ал.1 от ГПК, вр. чл.92, ал.1, вр. чл.86 от ЗЗД да се приеме за установено по отношение на П. В. П., ЕГН: ***** от гр. Б., ул. "М. Г." № **, че последният дължи на дружеството сумата от 4 475,19 лева, от които: 3 500 лева – неустойка за заплатената от работодателя годишна такса за редовно обучение за придобиване на образователно-квалификационна степен „бакалавър“ и професионална квалификация „медицинска сестра“ във Факултет по обществено здраве и здравни грижи към Университет проф. д-р „Асен Златаров“ – Бургас по договор за обучение и квалификация от 01.10.2019г.; 975,19 лева – лихва за забава върху сумата от 3 500 лева за периода от 01.07.2022г. до 26.09.2024г., както и законна лихва върху вземането от 3 500 лева, считано от датата на подаване на заявление по чл.410 от ГПК – 27.09.2024г. до окончателното изплащане на сумата, за които суми е издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл.410 от ГПК № 3505/14.10.2024г. по ч. гр. д. № 6562/2024г. на БРС.

ОТМЕНЯ решение № 1499/24.06.2025г., постановено от Районен съд – Бургас по гр. д. № 20242120108813 в частта, в която П. В. П., ЕГН: ***** от гр. Б., ул. "М. Г." № ** е осъден да заплати на „Университетска многопрофилна болница за активно лечение Бургас“ АД със седалище и адрес на управление в гр. Бургас, бул. „Стефан Стамболов“ № 73, ЕИК: 102274111

съдебни разноси в размер над 275,18 лева.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 1499/24.06.2025г., постановено от Районен съд – Бургас по гр. д. № 20242120108813 в останалата част.

Решението подлежи на обжалване пред Върховен касационен съд в едномесечен срок от съобщаването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____